

Prædiken Nytårsdag 2024 kl. 17.00. Steffen Ringgaard Andresen

Salmer: 716,434,717,588,652,587 1+5,712

Bed og bryd tavsheden! Om vækstlag for godt nyt og gammelt skidt og om grænser for, hvor meget vi kan bære, når vi skal videre.

Nytårsdag er et koncentrat af noget, som ligger spredt rundt på årets øvrige dage; vi står altid på en og samme gang ved afsked og ved ankomst, ved afslutning og begyndelse, ved farvel og goddag. Vi er på færde i tiden og den i os. I dag får dette daglige udtryk en helt særlig betydning, når vi siger farvel til 2023 og goddag til 2024. Og Dronningens nytårstale om abdicering og det nye kongepars tiltrædelse gør koncentratet endnu stærkere ved dette årsskifte. Vi vil altid huske årsskiftet 2023/2024.

Med ekkot af champagnepropper og festfyrværkeriet i gaderne er det blevet tid til eftertanke.

Vi får og giver hinanden særlige hilsner til jul og nytår. De er sådan en slags opgørelser imellem os. En status over vore mellemværender. Det er, som når vi til hverdag tager hjemmefra. En præstekollega i en anden by skrev det sådan: *Der er grænser for, hvor meget vi kan bære, når vi skal videre. Vi må ligesom have tingene sat på plads, for at komme gennem dagen. Jeg kender i hvert fald godt til at vende om på trappen eller i havegangen efter allerede at være gået. Fordi der var noget, jeg lige skulle have sagt. Et kys som skulle afleveres, et kram, en undskyldning. Eller om ikke andet, så bare for at vise min gode vilje.* Hun udtrykker det præcist: Der er grænser for, hvor meget vi kan bære, når vi skal videre.

-o-

De hilsner, der viser vores gode vilje er de bedste; vores forhold mere end i orden, vi er taknemmelige for hinanden, glæder os på hinandens vegne og ønsker hinanden det bedste.

Det gode finder af sig selv frugtbare vækstlag i vore mellemværender. Og en dag gror det frem som noget nyt. Et skulderklap i dag finder sit vækstlag og vokser senere frem som mod til handlekraft. Det er et mirakel! Begyndelser er mirakler. Når noget nyt begynder, kan det synes, som om det opstår ud af den blå luft, men det har ligget ubemærket og vokset sig stort i tilværelsens og vore mellemværenders skjulte vækstlag.

Vi tænker selvfølgelig tilbage i dag. Men det er også forunderligt at sidde her en nytårsdag og tænke på, at de næste begyndelse er på færde og undervejs, uden at vi lige nu ser dem eller skænker dem en tanke. Det er et forunderligt mirakel, at uden vi ved

af det, er noget i sin vorden i os, omkring os, imellem os. Der er noget på færde, som kommer os i forkøbet.

Vi er ikke født til at dø, vi er født til at begynde, som sagde Hannah Arendt kort og fyndigt udtrykte det.

-o-

Det, der gik skidt, må have ord med på vejen. Vi kunne skærpe min kollegas udtryk fra før og sige, at der er grænser for, hvor meget vi kan bære, *hvis* vi skal videre. Der findes intet mere uforløst og slidsomt for vore mellemværender end tavshed. Samtalen er den vigtigste ingrediens i vores mellemværender. *Man må gerne være stille sammen. Men aldrig tavse overfor hinanden*, sagde Lise Nørgaard i engang i et interview. Det, der gik skidt *må* have ord med på vejen, *hvis* vi skal videre.

Når det nu gælder afskeden med et helt år, opleves meget som uforløst.

Vi har endnu et år slidt hårdere på vores klode end den kan holde til.

Vi har endnu et år levet i en kultur, hvor vi alle kan have vanskeligt ved at navigere i værdier og adfærdskodeks under god eller skidt forandring, men alligevel ikke viger tilbage for at skandalisere navngivne enkeltpersoner og lader folkedomstolens Pilatus vaske sine tryksværte hænder.

Vi har endnu et år ladet den stærkes ret slide på fællesskabet og det privates egendyrkelse udhule det almene.

Vi har i år oplevet så megen meningsløs gru i form af terror, konflikt og krig. Og hvad der foregår i især Mellemøsten, trækker et spor af polarisering og utryghed for medborgere i vort eget samfund med sig.

Og så er der alt det, nager og gnaver i familier, på arbejdspladser.

Al den tavshed!

Alt det, der mangler at få ord med på vejen, og som jo ikke forsvinder af den grund – men som tværtimod jo også vokser sig mindst lige stort som alt det gode i vore mellemværender. Og som i modsætning til det gode er anstrengende tungt at bære med sig, når vi skal videre.

-o-

Der er noget, vi må have med, hvis vi skal videre: tilgivelse!

Tilgivelse betyder ikke, at vi bare lader som ingenting og slår en streg over det, som er sket, og så er det væk.

Tilgivelse er heller ikke forsoning på den måde, at vi skal blive enige eller anerkende, hvad der er gjort. Vi kan ikke bare glemme det skete. Vi har det med os i vore vækstlag. Men tilgivelsen forsøger at plante det alt sammen om i en jordbund af tro på og håb om, at de mennesker og at det fællesskab, vi svigtede, vil tale med os alligevel.

-0-

Det begynder med et brud på tavsheden! Vi må tale sammen. Og intet bryder tavsheden som bøn.

Vi begynder året med Fadervor. En kort bøn om, at Guds vilje må ske. Og Guds vilje kender vi allerede. For det fortæller bønnen os: At fortidens skyld forlades. At vi ikke fristes. At vi bliver fri for det onde fremover. Og midt i bønnen beder vi så: Giv os i dag vort daglige brød. Og sådan bliver fortid og nutid bundet sammen i en bøn om, at Gud vil give os, hvad vi trænger til i dag – og dermed om, at Gud vil være på færde blandt os i dag. Nu!

Bøn er en særlig måde at være til stede i verden og i tiden på. Bøn er og udtrykker en særlig begyndelse.

Vi begynder ellers ofte med at planlægge. Det er sådan man begynder, synes vi. Med tegningen, teorien, strategien – alt sammen jo redskaber, hvormed vi forsøger at erobre fremtiden og indflydelse på vore egne og andres liv. Det bliver en kamp med sig selv og hinanden på ord. Den, der kan erobre historien om, hvad der skete og hvad der skal ske og plante sit eget flag dér, har vundet.

Bøn begynder et andet sted. Bøn begynder i det skrøbelige. Og bøn begynder med at stå ved det skrøbelige. Bøn indser, at livet er skrøbeligt, at tiderne er skrøbelige, at vore mellemværender er skrøbelige. Den bedende ved, hvor lidt der skal til, før det går galt og skævt. Den bedende begynder med i nænsom skrøbelighed at aflægge sin egen vilje overfor alt det, der så let krakelerer i vore hænder: Gud - Ske din vilje.

Den bedende afleverer erobreren blik til Gud – og låner så til gengæld Guds evige blik.

Teologen Paul Tillich skriver et sted, at bøn er menneskets måde at være til i verden på. Der er i virkeligheden ikke anden måde at dømmе om tiden på end at se den i lyset af evigheden. For at kunne dømmе om noget, må man nemlig dels være inden for det og uden for det. Hvis vi var fuldstændig inden for tiden, ville vi ikke være i stand til at løfte os op til det evige i bøn og tanke. Vi ville være tidens børn aldeles i vore instinkters vold og slet ikke have tanke for at stille spørgsmål om tidens mening. Men som mennesker er vi bevidste om evigheden, som vi tilhører, og som vi kender som længsel, skriver Tillich.

Bøn er på en og samme gang at stå ved sin skrøbelighed og have pant i evigheden. Bøn er at låne Guds blik på os selv, vore mellemværender og vores færden i tiden.

-0-

I skal ikke bede som hyklerne, siger Jesus. De viser sig frem med mange ord. Det behøver I ikke. For Gud ved allerede, hvad I trænger til. Gud er en forunderlig begyndelse – en vorden, der kommer os i forkøbet og har været på færde før vi overhovedet kom af sted.

Hvem skal så høre vores ord?

Fader vor. Giv os. Forlad os vor skyld. Der er ikke et *jeg* eller *mig* i Fadervor. Kun et *vi* og et *os*.

Vi er så forskellige. Der er så forskelligt på færde i vores vækstlag. Vi har forskellige udgangspunkter i vores liv. *Der var nogen som blev tilbedt / andre måtte nøjes med / digitale vuggestuer / og tilfældig kærlighed* (Kim Larsen). Nogle har på alle måder en stor børneopsparring. Andre en mindre. Nogle er raske. Andre syge. For nogle lykkes alting. For andre lykkes ingenting. Og hvert sted har sit lønkammer og sin bøn.

Men Fadervor er fælles. Vi beder Fadervor med den, vi sidder ved siden af, den vi arbejder sammen med, den, vi foragter, den vi forguder, den, der er helt galt på den og den, vi samstemmer med.

Gud hører nok. Han ved, hvad vi trænger til på hver vore steder. Han er der allerede. Men om *vi* nu også hører fra vores egen mund, at bønnen kommer ud af den i erklæret vi-form, så er det en nok så vigtig bønnehørelse. Så er tavsheden brudt imellem os. Så taler vi hinanden med ind i fællesskabet. Og vi aflaster hinanden for det, vi bærer på, så vi sammen kan komme videre – i Guds navn.

Godt Nytår!

Amen